

Zatobok.

Kwestionariusz w sprawie badania środowiska.

Nazwa miejscowości - Łotbek. Powiat - Lesko

1. Badania wstępne.

Ludność w tutejszej gromadzie zalicza siebie do Bójków, opierając swoje twierdzenie na tym że, nie używają słowa "łem" i kryje się oburzoną i wrzaskiem narzywaniem ich łemkami. (Jest ^{to} wyznaczenie gr. kat, ponadto porzuca się narodowość ukraińską młodzieży, zaś starzy, nie sprzeciwiają się tej nazwie, jednak z przyzwyczajenia używają starej nazwy "Busin".

2. Zagadnienia antropologiczne.

Biorąc pod uwagę charakterystykę ogólną ludności, więc jest w wzrostu, średniego, i normalnej proporcji ciała, kształt czaszki prostokątny, przeważnie szatyń, oczy niebieskie, grecki profil nosa i twarzy.

3. Zagadnienia topograficzne.

Gromada tutejsza o obszarze 700 morgów kształtu czworokątnego o boku 2 km długości, położona w kotlinie otoczonej ze wszystkich 4 stron górami o najwyższym szczycie 720 m zw. "Jawornik". Wioska licząca 46 mieszkańców z liczbą 335 wyznania greck-kat. o średniej kamerności. - Gleba przeważnie glinista nie bardzo urodzajna, zaś na szczytach samych jest bardzo cienka warstwa gleby uprawnej, gdzie, leży bezpośrednio na podłożu kamiennym. Flora i fauna nie różni się na wyjątkowo w stosunku do całego powiatu. Szereg gatunków podziat całego terenu przez samą ludność jest różnorodny, z których główniejsze są 4 góry otaczające wioskę jak Beseda, Łuków, Krymena i Jaseniów z jednym potokiem płynącym środkiem wsi zwanym Krymenną. Powstanie powstania wioski, żadny z mieszkańców nie może wyjaśnić i żadne legendy jakie mogłyby naprowadzić na właściwe powstanie wioski nie brzoja, jedynie czasy panszerynizmu, mieszkańcy opowiadają jako czasy wielkiej niewoli, nadwagi i ograniczeń oświeconych czasów. -

4. Zagadnienia językowe gwary.

Ludność tutejszego środowiska włada językiem ruskim, ale rozumie dość łatwo język polski, jednak zauważa się wpływ polski tak że bardzo dużo słów zastępuje ludność słowem czysto polskim jak: jir, tęgiv, zaurze, zaś, choć i t. d. Zaś analizując sposób używania słów i wyrazów w terenie w przytulkę ruską w szkole zauważa się następujące różnice. Wyrazy używane w miejscowości - wyrazy używane w przytulkach

1. Buli

- barakoli.

dokus	-	ritkom
ino	-	tyrne
jmimia	-	chudoba
jar	-	wesna
juwi	-	wxe
jarowaty	-	oraty i sijaty na wesnu
ladne	-	harne
metaty	-	kydaty
prasto	-	pricauo
wsiu	-	use
rypkaty	-	hlamuty
chwataty	-	hwaputy
chyria	-	shata

temkaurkich stow xupetnie nie wiyrzaja.

5. Kultura materialna.

Sposoby zdobywania ryznoic, przez miejscowa ludnoic jest uprawa roli, i xarobek kamny i pierny, poza eksploatacje lasow nie produkujc. Ryby znane sa pstrazgi pokaztem rjadne inne i tak je miejscowa ludnoic narzuwa. Najprymitywniejszy potow ryb jest nastawianie worka etwartego lub na plytkiej wadzie opakiami wypruczajc na bnez. Poza byoltem rogatem, trrodq chlewnq, innych xwierzct nie hodujc. Uprawiaja role bardzo jednolicie, gdzic poza plugiem jechnoskibocym i bronq, innych maszyn rolniczych nie wiywaja. Sadzenie ziemniakow odbywa sic w ten sposob sic przyorujc ktadze pod kardq drugq skibq rzqdem kartofle. Dopiero po pewnym odstapiu xrau drukrotnie motykami siekaja nastepnie rozortaja ziemiq na rzqdq, a potem ai jeniemiq motykami ziemniaki wykopyjz. Przed xgniciem ziemniakow xaberpiceraja sic w ten sposob sic po wykopaniu syfio je do stodoty pneniernej areby obeschity, nastzpie daja do kopcior. Dobytek swoj chrania pnedensystkiem w stodolack komorach. Kradziery plonow rolnych sa na porzeczcu dniemnym a sic xwierzct niedo sic tutaj xauotowai. Oduwinie potraw wiywanych w ciggu roku, wie w dwie postu, kapusta, kartofle, barxow it. xw. "xry" jest, na wrzecz wodz nauypana i ugotowana omzka pxytnia lub oisano xabielana mlekiem. Wdnie jwiszczue gotujz pierogi w erystych ricuucielio's ewentualnie po serem i smaruje smietanq lub topionym maslem. W czasie pneduobku kupujz najpniej t xw. pycak i x mlekiem podaja po ugotowaniu na stot. Poza poluictwem innego przemiotu nie prowadz, poboernie, jidynie sic majstry jak kowale kotodnieje rednawe uprawiaja

swoje przemiości. Głównym ich domowym powołaniem jest tkactwo, które wykonują specjalnie kobiety i płótna tego robią sobie odzieniu. Ponadto jest w tej części rolnictwo trykolarstwo, robiają sznury i fabrycznej wstążki i wstążki szarej i czerwonej. Stroje ludowe męskie są: chodaki, białe płócienne spodnie i kornulki po szerokości spuszczone, pnie pasami szerokim pasem wiewniętym, po kosałki wbięra się w kornulki i szapkę baranową. Strój kobiecy: kornulka i ciuchki, płótna fabrycznego naszywana w różnym wzorach, spodnie i sukienki jedwabne w różnym kolorach, sweter wstążki, głowę przyodziewają i chustkę na nogach noszą i niewieki, starsze kobiety ubierają się w płachty. W domu powszechnie mężczyźni jak kobiety i te same tylko starsze stroje, i pnie szare bawełny. Co do budownictwa, one pastują się na wyrobie, górnicy przybitych i ten sposób. Chaty z drewna, składające się z dwóch izb, sterczą w góry przed tym dachem stodoły i stajni. Dachy kryte gontami lub słomą. Zagroda zsił kształtuje się do formy drabki budowlanej ogrodziona z krzakiem i gąszczem drzew szpilkowych. Sprzęty domowe: Łóżko ze słomą na kryte płachty, ławy pod ścianami i skrzynia na środku chaty, w której składają nabiał. Na ścianach są obrazy świętych. Skrzynia są bawniaki i których gotują i gładzą wiski i których jedną drewnianymi tykami, myją je i rzece po karidem wyciu i suszą na słoncu. — Crystosi po chatach popostawia dwoje do rzeźby, bardzo mało dbają o crystosi ciała, myją najwięcej twarz i rzece, wtykają się kosałki i rzece. — Prawie bielony i odziany odbywa się co tygodnia na rzece, a następują bielony gotują w działy i wawie i warkami. Kłom podniesienia i dwo- wotnoci wskazuje są kursy gospodarstwa miejskiego dla gospodyni. Krowie i kapyłki są budowane przy drogach przez poborzynek planerijau

C. Kultura duchowa

Odnosząc do strachów i duchów istnieje dwoje między ludnością inerru i rababonów, jak upiory, czarownice i te duchy, chodzą między i zaklinanie wężów. Ludność przeważnie kobiety są pobożne, a mężczyźni wstawa wemigranci z obcych krajów, w ostatnich wojny światowej religii nie przeważają, przez co odpusty i maloty do 50% od czasu powojennych. Modlitwy odmawiają przeważnie po domu i cerkwi. Czeronarr, Zdravoi i Wierrz. Wroźbiarstwo w tej części wsi jest i istnieje wstawa i chorobach lub inne niedomagania na zdrowiu np. Strach odpobici przez ułożenie roski na wodę i tej wody daje choremu napić się, na bóle głowy i zaklinają gorzkie. Oprócz tego zabiegają się do lekarza. Przyrodzina się przodzą do rzadko, jak do lekarza tkwi i tem, się ciomnuta a podługie braki kultury a po drugie się skopstwa górnicy lekarza i lekarstwo obrotu kontuje. Choroby leżą i karuisz wedle recepty pradko, najwięcej karuisz sami np. butyry i rosolom i kurki lub i mępra. Leczenie inerru leży wedle paraduwa wstawa

nego. Wawizaku z chorobami stosuje porue napoje z roslin, todyg z korami, lišci i kwiatu. Na ementaru niema wariujejnych pouuikoiš.

Seregojnych boišni dotygerge pocho drevia podawiska nikt nie wspomina, jak rošnier wiadomosci dotygerge tworeroici ludowej takie nie daje się nigdzie zauwaiyé.

Na Bore Narodreie spiewaja koledy, na Jordau swizeg wodeg zai' poprrebowych piesni u tutejnej wsi nie spiewaja. Chyba na wesela, i chrestaj. Na weselu t. z. tatkajut (spiewaja, np.

Oj po hori Krauwejka, chodyta
Tajza sobow tatusyka wodyta
Oj nie chody tatusyku za mnoju
Bo ne luba rozmawonka ze z tohoju.

Piesn chrestna np.

Oj ja lublu skoho kuma i kumowi dity
Oj ja lublu u swaho kuma za stolom sydity
Zakwyta u kuma berera
Daj kumo horirky bo ja nre twerera.

7. Kultura społeczna

Ważnych rodów u tutejnej wsi niema. Istnija przydomki i pomeniŝka dla dekadtyniejszego označenia jakiegos narwiŝka. Stosunek rodziców u zwizaku z przytaniem ich dzieci do szkoły jest u matych nysztwaek bez zarutu, gdyi znawrona skały niedocenaja jencere nalerije.

Religja jest matu jenuona - chyba kobiety wykonaja filaktyki religijne z puekonania. Prawo materskie jest pnestnegane, ale zdarzajs się doie' kienygek wypadki ze zanerajs stosunki erotyorne u bres etyce i moraluoni materskiej. Moraluošci prawna rošnier na niskim poziomie się zauyduje zwtanera brak pomanowania cudrej własności, daje się zauwaiyé na kazidym kroku. Citowiek jako obywatel gromady za matu ma puerucia obywatelskiego nie jest społecznio wyrobionym jencere gromadnem xyciem. matu się interesuje jest pnewarunie egzista, nysztwa dla siebie nie, dla dobra społiu. Natomiast tworery się wizej u rodkineg pod wzgledem materialnym, ale u wzgled moralny nie dba, u nysztwaie obiece wcale mu nie xalerij, gdyby nie szkoła, dzieci. wrostyby u istny burran. - W xyciu towarzyskiem jest zwyczaj pordromienia się Glawa Iusu Chrystu. - Istnija na terenie tutejnej wsi czylehnia Prošnitij ale nie oryuria żadnej pracy. (Strazy granicowej i dworu u tutejnej wsi niema) - czylehnia im. Kacchowkiego i Kooperatywa i Kółko Rolnere. Najmziej ozywa' się drciatuošci Kółko Rolnere na polu hodowli rasowego bydła u owiec.

Żolobek, 16. II 1939.

5

L: 8/39.

Do

Inspektoratu Szkolnego
w Sławoku.

Kierownictwo 1-kl. publ. szkoły powszecznej w Żolobku
przeocłiada dalszy ciąg kwestionariusza
w sprawie badania środowiska.

Gromada Żolobek nie posiada wcale
zabytków sztuki malarskiej, ani architektury.
Z bogactw naturalnych, jak źródła mineralne,
kopalnie, pokłady rudy i.t.d. nie znajdują się tu
żadnie. Oprócz czytelnicy "Proswity" która znajduje
się w prywatnym mieszkaniu, o działalności biernej,
nie ma tutaj żadnych innych ośrodków kultural-
nych, ani organizacji społeczno-oświatowych,
ani też organizacji gospodarczych (jak spółdziel-
nie, kółka rolnicze kooperatywy, kasy Stefczyka
i.t.p.) Czytelnictwo stoi tu na bardzo niskim po-
ziomiu. Z pism gospodarczych prenumeruje czytel-
nic "Lilskyj Gospodar" i "Horod i Drib".

Stan dróg jest średni. Odległość
do najbliższej poczty wynosi 3 km, do najbli-
ższego miasta powiatowego - Leska 38 km, do naj-
bliższego kościoła 13 km. Leżenie jest w miejscu.
Nie rozwija się też tutaj ruch turystyczny, ani
nie ma udrożowisk wypoczynkowych.

Kierownictwo 1-kl. publ. szk. powz.
w Żolobku

Kierownictwo Ichno kl. okr. w Łodzi
L. 93.

Łódź

Łódź, dn. 16/5. 1936 r.

6

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Łodzi.

Głosownie do rozporządzenia Inspektoratu Szkolnego
w Łodzi z dnia 12 października 1936 r., kierownictwo
tutejszej szkoły zawiadamia, że nie realizuje bukwaru
Temkowskiego.

Michalewicz Henryka
nauczycielka.